

Д. І. Кленка, кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України
ORCID ID: 0000-0001-8423-4581

ІНДИКАТОРИ ЯКОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Постановка проблеми. Як зазначається в науковій літературі, якість кримінального процесуального законодавства за вертикаллю може бути розглянута на рівні якісної визначеності: окремого нормативного положення; окремої правової норми; регламентації окремого правового інституту; нормативного акта; всього кримінального процесуального законодавства (на системному рівні). Причому на кожному з вертикальних рівнів оцінка якості об'єкта має відбуватися на різних горизонтальних рівнях¹.

У свою чергу, право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності слідчого судді, прокурора, слідчого є однією із найважливіших гарантій захисту прав та свобод особи під час досудового розслідування. Незважаючи на триваючий процес вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України в частині оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування, аналіз правозастосовної практики свідчить, що лишилися питання, які не знайшли свого нормативного вирішення. Наявними також є прогалини та колізії правового регулювання, що викликає істотні складнощі при застосуванні передбачених засобів захисту. У зв'язку з чим нагальною вбачається необхідність дослідження якості нормативної регламентації інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

¹ Глинська Н В, 'Кримінальне процесуальне законодавство: основні аспекти якісної характеристики' (2018) 2 Вісник кримінального судочинства 16-24

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування були предметом наукових інтересів таких вчених: І. Гловюк, С. Пшенічко, А. Туманянц, С. Шаренко, О. Шило та ін. У свою чергу, проблематикою якості законодавства займалися Л. Луць, Т. Подорожна, П. Рабінович, І. Шутак. Щодо якості кримінального процесуального законодавства ця тема є предметом дослідження Н. Глинської. Водночас варто підкреслити, що нормативна регламентація інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування з точки зору якісних характеристик не потрапляла до орбіти наукових пошуків.

Метою статті є дослідження якості кримінального процесуального законодавства, яким регулюється порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування та визначення основних індикаторів якісних характеристик нормативного регулювання зазначеного інституту.

Виклад основного матеріалу. Не вдаючись до глибокого дослідження підходів щодо визначення якості закону, зазначимо, що за результатами аналізу наукових публікацій можна дійти висновку, що сформувалися два підходи до визначення терміна «якість закону». Одні автори пов'язують такий термін із здатністю відповідати економічним та іншим соціальним реаліям. Так, якість закону розуміється як його відповідність суспільним потребам і здатність забезпечити регулюван-

ня суспільних відносин у відповідності до поставлених завдань¹. Також якість закону розглядають як властивість закону, яка виражається сукупністю загальних ознак, що характеризують його як ефективний регулятор суспільних відносин².

Досліджуючи розглядуване питання, Н. Глинська вказує, що якість кримінального процесуального законодавства є оцінною категорією, яка означає порівняльний ступінь його потенційної здатності реалізувати своє функціональне призначення щодо ефективного врегулювання кримінальних процесуальних відносин у кримінальному провадженні з урахуванням надбання розвитку стандартів щодо забезпечення прав та свобод людини в цій сфері. Відповідно якість кримінального процесуального законодавства авторка визначає як порівняльний ступінь його потенційної здатності реалізувати своє регулятивне та охоронне призначення в царині кримінальних процесуальних відносин³.

Підкреслимо, що значення інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування виражається в тому, що він дозволяє виправляти судові та слідчі помилки і відновлювати порушені незаконними діями і рішеннями посадових осіб, відповідальних за кримінальне провадження, права та інтереси осіб, що беруть участь у кримінальному судочинстві⁴. Таким чином, інститут оскарження виступає не лише важливим інструментом захисту особистих прав учасників кримінального провадження, дотримання публічних, державних чи приватних інтересів, а й гарантією ефективної роботи всієї системи кримінального судочинства⁵.

Відповідно, беручу за основу наведене вище визначення якості кримінального процесуального законодавства, вважаємо, що якість норм, що регулюють порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування, можна розглядати як їх потенційну здатність за-

безпечити належну процедуру подання, розгляду та вирішення скарги та відновлення правового становища, порушеного прийняттям незаконного рішення, вчиненням незаконної дії або бездіяльності. Тому з метою оцінки якості нормативного регулювання інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування та виявлення законодавчих помилок нами виокремлено відповідні індикатори, покажчики, які надають можливість оцінити якісні характеристики правових норм відповідного інституту.

1. Єдність судової практики. Однією зі складових правової визначеності, що, у свою чергу, є наріжним каменем верховенства права, є принцип єдності судової практики щодо розуміння та тлумачення відповідних норм права судами з урахуванням конкретної ситуації та відповідно до загальних орієнтирів у його тлумаченні, що містяться в судовій практиці. Єдиний підхід до застосування закону найкращим чином відповідає вимогам передбачуваності, верховенству права й ефективному захистові прав людини⁶.

Із цього приводу Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) зазначає, що вислів «згідно із законом» вимагає, по-перше, щоб оскаржуваний захід мав певне підґрунтя у національному законодавстві; він також стосується якості закону, про який ідеться, вимагаючи, щоб він був доступний для зацікавленої особи, яка, крім того, повинна мати можливість передбачити наслідки його дії щодо себе, та відповідав би принципів верховенства права... Отже, ця фраза передбачає *inter alia*, а саме: формулювання національного законодавства повинно бути достатньо передбачуваним, щоб дати особам адекватну вказівку щодо обставин та умов, за яких державні органи мають право вдаватися до заходів, що вплинуть на їхні конвенційні права⁷. Варто підкреслити, що ЄСПЛ право на справедливий суд, визначене ст. 6 Конвенції, пов'язує, зокрема, із вимогами щодо єдиного застосування закону.

Крім того, відповідно до ч. 4 ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» єдність системи судоустрою забезпечується, зокрема, таким принципом, як єдність судової практики. Від-

¹ Поленина С В, *Качество закона и эффективность законодательства* (Юридическая литература, 1993) 78

² Легін Л М, 'Поняття та критерії якості закону: проблеми визначення' (2016) 132 Проблеми законності 196-204

³ Глинська Н В, 'Кримінальне процесуальне законодавство: основні аспекти якісної характеристики' (2018) 2 Вісник кримінального судочинства 16-24

⁴ Янин М Г, 'Обжалование процессуальных действий и решений как гарантия процессуальной самостоятельности следователя' (2009) 15 Вестник Челябинского государственного университета 63-65

⁵ Вознюк В, 'Оскарження дій органів досудового слідства' (2002) берез. Юридичний вісник України 23-29 7

⁶ Вильдхабер Л, 'Прецедент в Европейском суде по правам человека' (2001) 12 Государство и право 10

⁷ Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Олександр Волков проти України» від 09 січня 2013 р. (заява № 21722/11) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_947#Text (дата звернення 20.06.2020)

повідно до положень ч. 1 ст. 36 вказаного Закону компетенцію забезпечення єдності практики покладено на Верховний Суд. При цьому, крім забезпечення «єдності», у зазначеній нормі законодавець також передбачив забезпечення «сталості» судової практики, що, вочевидь, мало б сприяти її прогнозованості, втіленню принципу правової визначеності (*res judicata*) та реалізації доктрини сталості правосуддя (*jurisprudence constante*)¹.

Таким чином, єдність судової практики як індикатор якості кримінального процесуального законодавства свідчить про точність та логічність побудови правових норм, відсутність у них суперечностей, наслідком чого є однакове сприйняття їх правозастосовниками та передбачуваність у їх застосуванні. Саме на підставі аналізу судової практики можна виявити «проблемні» норми інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. Водночас унаслідок недосконалості законодавства та різновариантності його тлумачення в будь-якій судовій системі об'єктивно виникає конкуренція правових позицій, що переростає в глобальну проблему невизначеності у вирішенні однотипних категорій спорів².

Проілюструвати зазначену тезу можна шляхом звернення до аналізу практики слідчих суддів щодо вирішення скарг у порядку п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, результати якого свідчать про неоднакове сприйняття предмета оскарження, що, безперечно, впливає на ефективність захисту прав та законних інтересів підозрюваних. Убачається, що причиною такої розрізненості є саме неоднакове розуміння правозастосовниками положень чинного КПК, зокрема положення зазначеної норми, що закріплює як предмет судового контролю повідомлення про підозру³. У цьому контексті цілком аргументовано вбачається точка зору, відповідно до якої відсутність єдності у правозастосуванні зазначеної норми може бути індикатором необхідності додаткової алгоритмізації кри-

мінальної процесуальної діяльності у спосіб більш детальної регламентації того правового аспекту, що неоднозначно розуміється правозастосовниками. На відміну від усунення прогалин, колізій та інших системно-структурних дефектів кримінального процесуального законодавства, деталізація нормативних приписів є не індикатором його негативної характеристики, а лише своєчасним засобом корегування закону, завчасним відкликом на потреби практики шляхом надання йому властивості правової визначеності, щоб його норми були чіткими й точними, спрямованими на те, аби забезпечити постійну прогнозованість ситуацій правовідносин, що виникають⁴.

2. *Результативність застосування правових норм.* Як зазначається в науковій літературі, якість законодавства безпосередньо пов'язана з його ефективністю, адже саме якість закону виступає мірилом і критерієм ефективності розроблених законодавчих актів⁵. Розглядаючи ефективність закону крізь призму предмета нашого дослідження, можна зробити висновок, що лише якісний закон може забезпечити реалізацію особою свого права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності та досягти необхідного результату.

Зазначимо, що процес констатації дефектності того чи іншого об'єкта в багатьох випадках відбувається не на підставі аналізу самого об'єкта (хоча такий шлях також можливий), а з урахуванням тих негативних наслідків, які відповідним дефектом викликані. Величезна кількість нормативно-правових актів (у тому числі й законів), що приймаються в державі, доволі часто створює ілюзію повного правового регулювання суспільних відносин. Але доводиться констатувати, що значна частина нормативних приписів з тих чи інших причин залишається без дії. Процес реалізації закону починається не з моменту прийняття закону, а саме з моменту його застосування на практиці, адже лише реально діючий закон може служити базою впорядкування суспільних відносин⁶.

Крім того, у п. 51 Доповіді про верховенство права Венеційська Комісія також зазначила, що такі стрижневі елементи верховенства права, як юридична визначеність (*legal certainty*) та вищість

¹ Зуєвич Л, «Чи можна досягти єдності правозастосування в умовах, коли постанови ВС визнано нерівноцінними за значенням та спектром дії?» (2019) Закон і бізнес <https://zib.com.ua/ua/137890-chi_mozhna_dosyagti_ednosti_sudovoi_praktiki_yakscho_postano.html> (дата звернення 20.06.2020)

² Зуєвич Л

³ Більш детально аналіз судової практики щодо розгляду скарг на повідомлення про підозру див.: Глинська Н В, Клепка Д І, «Оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування» (2019) 12 Вісник кримінального судочинства 7-32 <https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2019_HLYNSKA_KLEPKA.pdf>

⁴ Глинська Н В, Клепка Д І, «Оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування» (2019) 12 Вісник кримінального судочинства 26

⁵ Лєгін Л М

⁶ Гулиев В К, «Проблеми эффективности реализации законов как источников конституционного права России» (2006) 9 Конституционное и муниципальное право 9–13

закону (*supremacy of the law*), передбачають, що закон застосовано на практиці. Це також означає, що він є *придатним для застосовування*. Тому надзвичайно важливо ще до прийняття закону оцінити його на предмет придатності до застосування на практиці, а також перевірити *a posteriori*, чи буде його застосовування ефективним¹.

Однак аналіз правозастосовної практики свідчить про наявність низки норм, що не відповідають тому рівню якості, який може забезпечити реалізацію їх регулятивного та охоронного призначення. Яскравою ілюстрацією зазначеного є частини 2 і 3 ст. 303 КПК України, відповідно до яких скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, які не передбачені ч. 1 ст. 303 КПК України, не розглядаються під час досудового розслідування і можуть бути предметом розгляду під час підготовчого провадження у суді згідно з правилами статей 314–316 КПК України. Під час підготовчого судового засідання також можуть бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, передбачені пп. 5 та 6 ч. 1 ст. 303 КПК України. Так, у межах дослідження нами було проаналізовано 100 ухвал суддів суду першої інстанції за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора у підготовчому провадженні. Аналіз судової практики свідчить, що у 100% випадків судді відмовляють у задоволенні скарги і більше ніж у 70% підставою для відмови є відсутність процедури розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність у підготовчому провадженні (див. діаграму).

Так, наприклад, у своїй ухвалі суддя Соснівського районного суду м. Черкаси мотивує від-

¹ Глинська Н В, 'Доброякісність кримінального процесуального закону як основа забезпечення єдності його застосування' (2019) 38 Питання боротьби зі злочинністю 89-105

мову тим, що статтями 314–316 КПК України передбачено, які саме рішення має право прийняти суд у підготовчому судовому засіданні, які питання повинен вирішити суд, пов'язані з підготовкою до судового засідання. Однак статті 314–316 КПК України не передбачають розгляд скарги про скасування обвинувального акта під час підготовчого судового засідання². Аналіз вимог частин 2 і 3 ст. 303 КПК України та повноважень суду, наданих йому статтями 314–316 КПК України, дає можливість зробити висновок, що, розглядаючи скаргу під час підготовчого провадження, суд не наділений правом визнавати незаконним чи скасовувати постанови прокурора, винесені ним під час досудового розслідування³.

В іншому рішенні зазначається, що відповідно до ст. 291 КПК України надання суду інших документів, крім обвинувального акта з додатками, до початку судового розгляду забороняється, а тому доводи поданих на стадії підготовчого судового засідання скарг можуть бути досліджені повно, всебічно та об'єктивно безпосередньо тільки під час судового розгляду⁴.

На наш погляд, такий аргумент суду заслуговує на критичне зауваження, оскільки ч. 3 ст. 315 КПК України передбачено, що під час підготовчого судового засідання суд за клопотанням учасників судового провадження має право обрати, змінити чи скасувати заходи забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжний захід, обраний щодо обвинуваченого. При розгляді таких клопотань суд додержується правил, передбачених розділом II цього Кодексу. Підкреслимо, що подання клопотання про застосування, зміну чи скасування заходу забезпечення кримінального провадження передбачає долучення до нього доказів, якими воно обґрунтовується. Таким чином, суддя у підготовчому провадженні не позбавлений можливості досліджувати й інші документи, крім обвинувального акта та додатків до нього.

² Ухвала слідчого судді Соснівського районного суду м. Черкаси від 02 березня 2020 р. справа № 712/6268/19 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88096519> (дата звернення 20.06.2020)

³ Ухвала слідчого судді Московського районного суду м. Харкова від 11 лютого 2020 р. справа № 643/1359/20 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87500180> (дата звернення 20.06.2020)

⁴ Ухвала слідчого судді Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 21 травня 2020 р. справа № 583/1283/20 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89366112> (дата звернення 20.06.2020)

Цікавою видається позиція судді Петриківського районного суду Дніпропетровської області, який, відмовляючи у задоволенні скарги на рішення прокурора, зазначає, що скарги на рішення прокурора, які не підлягають оскарженню слідчому судді та подані під час підготовчого судового засідання, мають бути враховані судом лише з огляду на те, чи впливають викладені у них доводи на прийняття рішень, передбачених статтями 314–316 КПК України¹.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що хоча законодавцем і передбачена можливість оскаржити рішення, дії або бездіяльність, які не включені до вичерпного переліку ч. 1 ст. 303 КПК України у підготовчому судовому засіданні, водночас у статтях 314–317 КПК України не передбачена ані процедура, ані можливість прийняття рішення за результатами розгляду такої скарги, що робить частини 2 і 3 ст. 303 КПК України суто декларативними нормами.

3. Відсутність рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини щодо невідповідності норм, що регулюють оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування, Конституції України або Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Комплексна якість кримінального процесуального законодавства є ступенем його відповідності низці пов'язаних між собою стандартів-критеріїв (зокрема, загальна юридико-технічна досконалість). Так, зокрема, ступінь змістовної забезпеченості в законі міжнародних стандартів захисту прав та свобод людини свідчить про рівень його правової якості².

Зазначимо, що основні міжнародні стандарти прав та свобод людини безпосередньо втілені у Конституції України, тож, якщо виникають сумніви у невідповідності норм кримінального процесуального законодавства Основному Закону, таке питання розглядається Конституційним Судом України (далі – КСУ). Звернімо увагу, що низка положень інституту оскарження була предметом розгляду КСУ, зокрема положення п. 1 ч. 1

ст. 309, ч. 3 ст. 309 КПК України, в результаті якого було прийнято рішення про відповідність зазначених положень Конституції України³.

При цьому особливу увагу варто звернути на рішення КСУ від 17 червня 2020 р. № 4-р(П)/2020, яким положення ч. 3 ст. 307 щодо заборони оскарження ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення, визнано таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним)⁴.

Іншим джерелом, що містить низку міжнародних стандартів захисту прав людини, є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція). А отже, рішення ЄСПЛ щодо невідповідності норм КПК України Конвенції є безпосереднім індикатором низької якості таких норм.

У контексті зазначеного варто звернути увагу на рішення ЄСПЛ у справі «Кузьменко проти України», у якому в п. 31 Суд зазначає, що уряд не представив ніяких доказів того, що заявник, який не був учасником кримінальної справи, в рамках якого було здійснено обшук його квартири, мав право порушити судові провадження за ст. 234 КПК (у контексті цього рішення розглядається КПК 1960 р. – прим. Д. К.) або що його скарга, подана відповідно до цієї процедури, може бути негайно розглянута судом незалежно від того, чи встановить слідчий орган злочинця та передасть його чи її до суду і коли. Також не було доведено, що кримінальний суд мав відповідну компетенцію для відшкодування шкоди по скарзі заявника, у тому числі, при необхідності,

³ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Татькова Віктора Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини п'ятої статті 190, пункту 1 частини першої, частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України від 17 березня 2020 р. № 5-р/2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-20#Text> (дата звернення 20.06.2020)

⁴ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Плескача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини третьої статті 307, частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України від 17 червня 2020 р. № 4-р(П)/2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va04p710-20#Text> (дата звернення 25.06.2020)

¹ Ухвала слідчого судді Петриківського райсуду Дніпропетровської області від 20 січня 2020 р. справа № 196/1400/19 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87002460> (дата звернення 20.06.2020)

² Глинська Н В, 'Кримінальне процесуальне законодавство: основні аспекти якісної характеристики' (2018) 2 Вісник кримінального судочинства 16-24

шляхом відшкодування збитків або застосування іншого відповідного цивільного засобу правового захисту¹.

Вважаємо, що це рішення може бути релевантним і до норм чинного КПК України, якими регулюється порядок оскарження під час досудового розслідування. Нагадаємо, що законодавцем передбачено вичерпний перелік рішень, дій чи бездіяльності слідчого, прокурора, які підлягають оскарженню під час досудового розслідування, і права на оскарження обшуку чинний КПК України не містить.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна стверджувати, що індикаторами якості кримінального процесуального законодавства, що регулює порядок оскарження рішень, дій

чи бездіяльності під час досудового розслідування, є: єдність судової практики, результативність застосування правових норм, відсутність рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини щодо невідповідності норм, що регулюють оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування, Конституції України або Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Аналіз якісних характеристик нормативного регулювання інституту оскарження під час досудового розслідування крізь призму розглядуваних індикаторів дає можливість виявити проблемні питання правозастосовної практики та законодавчі помилки. Так, на підставі вищевикладеного можна стверджувати, що чинний КПК України містить низку норм, які не відповідають характеристикам якісного закону, що зумовлює необхідність внесення відповідних корективів до чинного кримінального процесуального законодавства.

¹ Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кузьменко проти України» від 09 березня 2017 р. (за ява №49526/07) URL: https://protocol.ua/ua/rishennya_espl_kuzmenko_proti_ukraini/ (дата звернення 20.06.2020)

REFERENCES

List of legal documents

Cases

1. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u sparvi «Oleksandr Volkov proty Ukrainy» vid 09 sichnia 2013 r. (zaiava №21722/11) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_947#Text (in Ukrainian)
2. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravі «Kuzmenko proty Ukrainy» vid 09 bereznia 2017 r. (zaiava №49526/07) URL: https://protocol.ua/ua/rishennya_espl_kuzmenko_proti_ukraini/ (in Ukrainian)
3. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravі za konstytutsiinoui skarhoiu Tatkova Viktora Ivanovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) okremykh polozhen chastyny piatoi statti 190, punktu 1 chastyny pershoi, chastyny tretioi statti 309 Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy vid 17 bereznia 2020 r. №5-r/2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-20#Text> (in Ukrainian)
4. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravі za konstytutsiinoui skarhoiu Pleskacha Viacheslava Yuriiovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) okremykh polozhen chastyny tretioi statti 307, chastyny tretioi statti 309 Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy vid 17 chervnia 2020 r. №4-r(II)/2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va04p710-20#Text> (in Ukrainian)
5. Ukhvala slidchoho suddi Okhtyrskoho miskraionnogo sudu Sums'koi oblasti vid 21 travnia 2020 r. sprava №583/1283/20 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89366112> (in Ukrainian)
6. Ukhvala slidchoho suddi Petrykivskoho raisudu Dnipropetrovskoi oblasti vid 20 sichnia 2020 r. sprava №196/1400/19 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87002460> (in Ukrainian)
7. Ukhvala slidchoho suddi Sosnivskoho raionnogo sudu m. Cherkasy vid 02 bereznia 2020 r. sprava №712/6268/19 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88096519> (in Ukrainian)
8. Ukhvala slidchoho suddi Moskovskoho raionnogo sudu m. Kharkova vid 11 liutoho 2020 r. sprava №643/1359/20 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87500180> (in Ukrainian)

Bibliography

Authored books

1. Polenina S V, *Kachestvo zakona i effektivnost' zakonodatel'stva* [Quality of law and effectiveness of legislation] (YUridicheskaya literatura, 1993) 78 (in Russian)

Journal articles

2. Vil'dhaber L, 'Precedent v Evropejskom sude po pravam cheloveka' [Precedent at the European Court of Human Rights] (2001) 12 Gosudarstvo i pravo 10 (in Russian)
3. Vozniuk V, 'Oskarzhennia dii orhaniv dosudovoho slidstva' [Appeal against the actions of the pre-trial investigation bodies] (2002) berez. Yurydychni visnyk Ukrainy 23-29 (in Ukrainian)
4. Hlynska N V, 'Kryminalne protsesualne zakonodavstvo: osnovni aspekty yakisnoi kharakterystyky' [Кримінальне процесуальне законодавство: основні аспекти якісної характеристики] (2018) 2 Visnyk kryminalnoho sudochynstva 16-24 (in Ukrainian)
5. Hlynska N V, 'Dobroiakisnist kryminalnoho protsesualnoho zakonu yak osnova zabezpechennia yednosti yoho zastosuvannia' [Good quality of criminal procedural law as a basis for ensuring the unity of its application] (2019) 38 Pytannia borotby zi zlochynnistiu 89-105 (in Ukrainian)
6. Hlynska N V, Klepka D I, 'Oskarzhennia povidomlennia pro pidozru pid chas dosudovoho rozsliduvannia' [Appeal against a notice of suspicion during a pre-trial investigation] (2019) 12 Visnyk kryminalnoho sudochynstva 7-32 (in Ukrainian)
7. Guliev V K, 'Problemy effektivnosti realizacii zakonov kak istochnikov konstitucionnogo prava Rossii' [Problems of efficiency of realization of laws as sources of the constitutional law of Russia] (2006) 9 Konstitucionnoe i municipal'noe pravo 9-13 (in Russian)
8. Zuievych L, 'Chy mozha dosiahty yednosti pravozastosuvannia v umovakh, koly postanovy VS vyznano nerivnotsinnymy za znachenniam ta spektrom dii?' [Is it possible to achieve unity of law enforcement in conditions when the decisions of the Supreme Court are recognized as unequal in value and spectrum of action?] (2019) Zakon i biznes <https://zib.com.ua/ua/137890chi_mozhna_dosyagti_ednosti_sudovoi_praktiki_yakscho_postano.html> (in Ukrainian)
9. Lehin L M, 'Poniattia ta kryterii yakosti zakonu: problemy vyznachennia' [Concepts and criteria of quality of the law: problems of definition] (2016) 132 Problemy zakonnosti 196-204 (in Ukrainian)
10. YAnin M G, 'Obzhalovanie processual'nyh dejstvij i reshenij kak garantiya processual'noj samostoyatel'nosti sledovatelya' [Appeal against procedural actions and decisions as a guarantee of procedural independence of the investigator] (2009) 15 Vestnik CHelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta 63-65 (in Russian)

Клепка Д. І. Індикатори якості кримінального процесуального законодавства, що регулює порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування

Стаття присвячена дослідженню якості норм кримінального процесуального законодавства, якими регулюється порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. На підставі визначення якості кримінального процесуального законодавства дається визначення якості норм, що регулюють порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування, яку пропонується розглядати як їх потенційну здатність забезпечити належну процедуру подання, розгляду та вирішення скарги та відновлення правового становища, порушеного прийняттям незаконного рішення, вчиненням незаконної дії або бездіяльності. З метою оцінки якісних характеристик нормативного забезпечення інституту оскарження під час досудового розслідування виокремлюються індикатори якості кримінального процесуального законодавства, що регулює порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. Такими індикаторами є: єдність судової практики, результативність застосування правових норм, відсутність рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини щодо невідповідності норм, що регулюють оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування, Конституції України або Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Робиться висновок про необхідність вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства у частині забезпечення права особи на оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

Ключові слова: якість закону, оскарження, скарга, досудове розслідування.

Клепка Д. І. Індикатори якості кримінального процесуального законодавства, що регулює порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування

Статья посвящена исследованию качества норм уголовного процессуального законодательства, регулирующих порядок обжалования решений, действий или бездействия во время досудебного расследования. На основании определения качества уголовного процессуального законодательства дается определение качества норм,

регулюючих порядок обжалования решений, действий или бездействия во время досудебного расследования, которое предлагается рассматривать как их потенциальную способность обеспечить надлежащую процедуру подачи, рассмотрения и разрешения жалобы и восстановления правового положения, нарушенного принятием незаконного решения, совершением незаконного действия или бездействия. С целью оценки качественных характеристик нормативного обеспечения института обжалования во время досудебного расследования выделяются индикаторы качества уголовного процессуального законодательства, регулирующего порядок обжалования решений, действий или бездействия во время досудебного расследования. Такими индикаторами являются: единство судебной практики, результативность применения правовых норм, отсутствие решений Конституционного Суда Украины, Европейского суда по правам человека относительно несоответствия норм, регулирующих обжалование решений, действий или бездействия во время досудебного расследования, Конституции Украины или Конвенции о защите прав человека и основных свобод. Делается вывод о необходимости совершенствования действующего уголовного процессуального законодательства в части обеспечения права человека на обжалование решений, действий или бездействия во время досудебного расследования.

Ключевые слова: качество закона, обжалование, жалоба, досудебное расследование.

Klepka D. I. Indicators of the quality of criminal procedural legislation which regulates the procedure for appealing decisions, actions or inactivity during the pre-trial investigation

The article is devoted to the study of the quality of the norms of criminal procedural legislation, which regulate the procedure for appealing decisions, actions or inactivity during the pre-trial investigation. Based on the definition of the quality of criminal procedure law, the quality of the rules governing the appeal of decisions, actions or inactivity during the pre-trial investigation is determined, which is proposed to be considered as their potential ability to ensure proper complaint filing, review and resolution procedures, restoration of the legal position violated by making an illegal decision, committing an illegal act or inactivity. In order to assess the qualitative characteristics of the regulatory support of the institution of appeal during the pre-trial investigation, indicators of the quality of criminal procedural legislation governing the procedure for appealing decisions, actions or inactivity during the pre-trial investigation are identified. Such indicators are: unity of judicial practice, effectiveness of legal norms, lack of decisions of the Constitutional Court of Ukraine, the European Court of Human Rights on inconsistency of norms governing appeals against decisions, actions or inactivity during pre-trial investigation of the Constitution of Ukraine or the European Convention on Human Rights. The quality indicators of the institution of appealing against decisions, actions or inactivity during the pre-trial investigation are described. Attention is paid to problematic issues of law enforcement practice regarding the appeal of a notice of suspicion and the appeal of decisions, actions or inactivity in the preparatory proceedings.. It is concluded that it is necessary to improve the current criminal procedure legislation in terms of ensuring the right of a person to appeal decisions, actions or inactivity during the pre-trial investigation.

Keywords: quality of law, appeal, complaint, pre-trial investigation.